

ધોરણ - 6

ગણિત

પ્રકરણ - 1

સંખ્યા પરિચય

સ્વાધ્યાય - 1.2

1. શાળામાં ચાર દિવસ માટે એક પુસ્તક-પ્રદર્શન યોજવામાં આવ્યું હતું. કાઉન્ટર પર પહેલા, બીજા, ત્રીજા અને અંતિમ દિવસે કેચવામાં આવેલી ટિકટોની સંખ્યા અનુક્રમે 1094, 1812, 2050 અને 2751 છે. તમામ ચાર દિવસમાં કેચવામાં આવેલી ટિકટોની કુલ સંખ્યા શોધો.

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 ^1 ^2 \\
 1 9 4
 \end{array}
 \quad \text{ટિકટે પહેલા દિવસે વેચાઈ} \\
 + \begin{array}{r}
 1 8 1 2
 \end{array} \\
 \hline
 \begin{array}{r}
 2 0 5 0
 \end{array}
 \quad \text{ટિકટે બીજા દિવસે વેચાઈ} \\
 + \begin{array}{r}
 2 7 5 1
 \end{array} \\
 \hline
 \begin{array}{r}
 7 7 0 7
 \end{array}
 \quad \text{ટિકટે ત્રીજા દિવસે વેચાઈ} \\
 \hline
 \begin{array}{r}
 7 7 0 7
 \end{array}
 \quad \text{ટિકટે અંતિમ દિવસે વેચાઈ}
 \end{array}$$

7707 ટિકટે ચાર દિવસમાં વેચાઈ

✓ ચાર દિવસમાં વેચવામાં આવેલી ટિકટોની કુલ સંખ્યા 7707 છે.

2. શેખર એક પ્રઘાત કિકેટ એલાડી છે. તેણે ટેસ્ટ મેચોમાં અત્યાર સુધીમાં 6980 રન બનાવ્યા છે. તે કુલ 10,000 રન પૂર્ણ કરવા હશે છે. તેને હજુ વધુ કેટલા રનની જરૂર છે?

~~0 9 9 10
1 0 0 0 0~~ રન બનાવવાનું લક્ષ્ય છે.

- 6 9 8 0 રન બનાવ્યા છે.

3 0 2 0 રન બનાવવા જરૂરી છે.

✓ શેખરને હજુ વધુ 3020 રનની જરૂર છે.

3. ચુંટણીમાં, સકળ ઉમેદવારે 5,77,500 મત અને તેમના નજીકના પ્રતિસ્પદ્ધીએ 3,48,700 મત મેળવ્યા હતા. સકળ ઉમેદવારે કેટલા મતોની સરસાઈથી ચુંટણી જીતી? ચુંટણીમાં સકળ ઉમેદવારે કેટલા વધુ મત મેળવ્યા છે તે શોધવા સકળ ઉમેદવારે મેળવેલા મતમાંથી હરીઝ ઉમેદવારે મેળવેલા મત બાદ કરીશું.

$$\begin{array}{r}
 5 \cancel{7}^{\textcolor{red}{6}} \cancel{7}^{\textcolor{red}{16}} \cancel{5}^{\textcolor{red}{15}} 0 0 \text{ સકળ ઉમેદવારે મેળવેલા મત} \\
 - 3 4 8 7 0 0 \text{ પ્રતિસ્પદ્ધ ઉમેદવારે મેળવેલા મત} \\
 \hline
 2 2 8 8 0 0 \text{ સરસાઈ}
 \end{array}$$

✓ સકળ ઉમેદવારે 2,28,800 મતોની સરસાઈથી ચુંટણી જતી.

4. કીર્તિ બુક સ્ટોરે જીન મહિનાના પ્રથમ સપ્તાહમાં 2,85,891 રૂપિયાનાં પુસ્તકો વેચ્યાં અને મહિનાના બીજા સપ્તાહમાં 4,00,768 રૂપિયાનાં પુસ્તકો વેચ્યાં હતાં. બે સપ્તાહ મળીને કેટલું વેચાણ થયું? કયા સપ્તાહ માં વેચાણ વધારે હતું અને કેટલું હતું ?

$$\begin{array}{r}
 & ^1 \quad ^1 \\
 2 & 8 & 5 & 8 & 9 & 1 & \text{રૂ. } \quad \text{જીન મહિનાના પ્રથમ સપ્તાહમાં} \\
 + & 4 & 0 & 0 & 7 & 6 & 8 & \text{રૂ. } \quad \text{જીન મહિનાના બીજા સપ્તાહમાં}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 6 & 8 & 6 & 6 & 5 & 9 & \text{રૂ.નાં પુસ્તકો જીન મહિનાના બંને સપ્તાહમાં વેચાયાં}
 \end{array}$$

- ✓ જીન મહિનાના પ્રથમ અને બીજા સપ્તાહમાં થઈને કુલ 6,86,659 રૂપિયાનાં પુસ્તકો વેચાયાં.

~~3 9 9 16 16~~
4 0 0 7 6 8 રૂ.નાં પુસ્તકો જૂન મહિનાના બીજા સપ્તાહમાં વેચાયાં

- 2 8 5 8 9 1 રૂ.નાં પુસ્તકો જૂન મહિનાના પ્રથમ સપ્તાહમાં વેચાયાં

1 1 4 8 7 7 રૂ.નાં પુસ્તકો જૂન મહિનાના બીજા સપ્તાહમાં વધુ વેચાયાં

- ✓ જૂન મહિનાના બીજા સપ્તાહમાં **rs 1,14,877** નાં પુસ્તકોનું વેચાએ
વધારે હતું.

5. 6, 2, 7, 4, 3નો ફક્ત એક જ વાર ઉપયોગ કરીને બનતી સૌથી મોટી અને સૌથી નાની સંખ્યા વચ્ચેનો તફાવત શોધો.

~~7 ⁵ 6 ¹³ 4 ¹² 3 ¹² 2~~ સૌથી મોટી સંખ્યા

- 2 3 4 6 7 સૌથી નાની સંખ્યા

5 2 9 6 5 બંને સંખ્યાઓ વચ્ચેનો તફાવત

✓ સૌથી મોટી સંખ્યા અને સૌથી નાની સંખ્યા વચ્ચેનો તફાવત 52,965 છે.

6. એક મશીન એક દિવસમાં સરેરાશ 2825 સ્ક્રૂનું ઉત્પાદન કરે છે, તો જાન્યુઆરી, 2006માં કેટલા સ્ક્રૂનું ઉત્પાદન થયું હશે?

$$\begin{array}{r} 2 \quad 1 \\ \hline 2 \ 8 \ 2 \ 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times \quad \quad 3 \quad 1 \\
 \hline
 8 \quad 4 \quad 7 \quad 5 \quad 0 \\
 + \quad \quad 2 \quad 8 \quad 2 \quad 5 \\
 \hline
 8 \quad 7 \quad 5 \quad 7 \quad 5
 \end{array}$$

✓ જાન્યુઆરી, 2006માં કુલ 87,575 સ્ક્રૂનું ઉત્પાદન થયું હશે.

7. એક વેપારી પાસે Rs 78,592 હતા. તેમણે Rs 1200નો એક એવા 40 રેડિયો સેટ ખરીદવા ઓર્ડર આપ્યો. ખરીદી પછી તેની પાસે કેટલા રૂપિયા બાકી રહેશે?

$$\text{એક રેડિયો સેટની કિંમત} = 1200$$

$$\text{વેપારીએ ખરીદેલા રેડિયો સેટ} = 40$$

$$\therefore \text{40 રેડિયોની ખરીદ કિંમત} = \text{એક રેડિયોની કિંમત} \times \text{ખરીદેલા રેડિયો}$$

$$= 1200 \times 40$$

$$= 48,000$$

✓ વેપારી પાસે કુલ rs. 78,592 છે.

∴ વેપારી પાસે બાકી રહેલી રકમ = કુલ રકમ - 40 રેડિયો સેટની કિંમત

$$= 78,592 - 148,000$$

$$= 30,592$$

✓ વેપારી પાસે ખરીદી પછી rs. 30,592 બાકી રહેશે.

8. એક વિદ્યાર્થીએ 7236નો 56 દ્વારા ગુણાકારને બદલે 65 દ્વારા ગુણાકાર
કર્યો. તેનો જવાબ સાચા જવાબ કરતાં કેટલો વધારે હશે ?

જવાબમાં વધારો = ખરેખર જવાબ – ઓટો જવાબ

$$\begin{array}{r}
 1 \ 1 \ 3 \\
 1 \ 2 \ 3 \\
 \hline
 7 \ 2 \ 3 \ 6
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \times \ 1 \ 6 \ 5 \\
 \hline
 4 \ 3 \ 4 \ 1 \ 6 \ 0
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 + \ 3 \ 6 \ 1 \ 8 \ 0 \\
 \hline
 4 \ 7 \ 0 \ 3 \ 4 \ 0
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 1 \ 2 \ 3 \\
 1 \ 1 \ 3 \\
 \hline
 7 \ 2 \ 3 \ 6
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times \ 1 \ 5 \ 6 \\
 \hline
 3 \ 6 \ 1 \ 8 \ 0 \ 0
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 + \ 4 \ 3 \ 4 \ 1 \ 6 \\
 \hline
 4 \ 0 \ 5 \ 2 \ 1 \ 6
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 6 \ 10 \ 3 \ 10 \\
 4 \ 7 \ 0 \ 3 \ 4 \ 0 \\
 \hline
 - \ 4 \ 0 \ 5 \ 2 \ 1 \ 6 \\
 \hline
 6 \ 5 \ 1 \ 2 \ 4
 \end{array}$$

વિદ્યાર્થીએ મેળવેલ જવાબ સાચા જવાબ કરતાં 65,124 વધારે છે.

ટ્રંકી રીત :

$$65 - 56 = 9$$

$$7236 \times 9 = 65,124 \text{ જેટલો જવાબ વધારે આવ્યો.}$$

9. એક શર્ટ સિવડાવવા માટે 2 મીટર 15 સેમી કાપડ જરૂરી છ. 40 મીટર કાપડમાંથી કેટલા શર્ટ બનશે? અને કેટલું કાપડ બચશે?

એક શર્ટ સિવડાવવા માટે જરૂરી કાપડ = 2 મીટર 15 સેમી

$$\begin{aligned}
 &= 2 \times 100 + 15 \quad (1 \text{ મી.} = 100 \text{ સેમી}) \\
 &= 215 \text{ સેમી}
 \end{aligned}$$

40 મીટર કાપડ = 40×100 સેમી કાપડ

$$= 4000 \text{ સેમી કાપડ}$$

4000 સેમી કાપડમાંથી બનતા શર્ટ = $4000 \div 215$

$$\begin{array}{r}
 & 1 & 8 \\
 & \overline{)4} & 0 & 0 & 0 \\
 215 & \boxed{-} & 2 & 1 & 5 \\
 & \hline
 & 1 & 8 & 5 & 0 \\
 & \boxed{-} & 1 & 7 & 2 & 0 \\
 & \hline
 & 0 & 1 & 3 & 0
 \end{array}$$

આમ, 18 શર્ટ બને.

બાકી બચતું કાપડ = 130 સેમી

= 1 મીટર 30 સેમી

18 શર્ટ બનશે અને 1 મીટર 30 સેમી કાપડ બચશે.

10. દવાઓ બોક્સમાં ભરેલી છ. દરેક બોક્સનું વજન 4 કિલો 500 ગ્રામ છ. 800 કિલોની ક્ષમતાવાળી એક વાનમાં કેટલાં બોક્સ ભરી શકાય ?

એક બોક્સમાં ભરાતી દવાઓ = 4 કિલો 500 ગ્રામ

$$= 4 \times 1000 + 500 \text{ ગ્રામ} \quad (1 \text{ કિલો} = 1000 \text{ ગ્રામ})$$

$$= 4500 \text{ ગ્રામ}$$

✓ વાન વધુમાં વધુ 800 કિલો વજન લઈ જઈ શકે છે.

800 કિલો = 800×1000 ગ્રામ

$$= 8,00,000 \text{ ગ્રામ}$$

\therefore વાનમાં લઈ જવાતાં દવાનાં બોક્સ

$$= \frac{800000}{4500}$$

$$= 177.77$$

દવાનાં બોક્સ પૂર્ણાંક સંખ્યામાં ધ્યાનમાં લેવાય.

✓ તેથી વાનમાં 177 બોક્સ ભરી શકાય.

11. શાળા અને વિદ્યાર્થીના ઘરની વચ્ચેનું અંતર 1 કિમી 875 મીટર છે.
 રોજિંદા તે આવતાં અને જતાં બંને વખત ચાલે છે. ૭ દિવસમાં તો
 તેના દ્વારા આવરી લેવાતું કુલ અંતર શોધો.

$$\text{શાળાથી ઘરનું અંતર} = 1 \text{ કિમી } 875 \text{ મીટર}$$

$$= 1 \times 1000 + 875 \text{ મીટર}$$

$$(1 \text{ કિમી} = 1000 \text{ મીટર})$$

$$= 1875 \text{ મીટર}$$

ઘરથી શાળાએ અને શાળાથી ઘર સુધી જતાં-આવતો ચલાતું અંતર :

$$= 1875 \times 2 \text{ મીટર}$$

$$= 3750 \text{ મીટર}$$

૭ દિવસમાં વિદ્યાર્થીએ આવરી લેવાયેલ કુલ અંતર :

$$= 3750 \times 6 \text{ મીટર}$$

$$= 22,500 \text{ મીટર}$$

$$= 22 \text{ કિમી } 500 \text{ મીટર}$$

✓ વિદ્યાર્થીએ ૭ દિવસમાં કુલ 22 કિમી 500 મીટર અંતર આવરી લીધેલ છે.

12. એક પાત્રમાં 4 કિગ્રા 500 ગ્રામ દહીં છે. તેમાંથી 25 ગ્રામની ક્ષમતાવાળા કેટલા કપ ભરી શકાય?

પાત્રમાં ભરેલું દહીં = 4 કિગ્રા 500 ગ્રામ

$$= 4 \times 1000 + 500 \text{ ગ્રામ} \quad (1 \text{ કિગ્રા} = 1000 \text{ ગ્રામ})$$

$$= 4500 \text{ ગ્રામ}$$

આ દહીંમાંથી 25 ગ્રામનો એક એવા કપમાં દહીં ભરવાનું છે.

પાત્રની ક્ષમતા પાત્રમાંના દર્દીમાંથી ભરી શકતા કુલ કપ

$$= \frac{\text{પાત્રની ક્ષમતા}}{\text{કપની ક્ષમતા}}$$

$$= \frac{180 \times 25}{25}$$

$$= 180$$

✓ કુલ 180 કપ ભરી શકાય.

Thanks

For watching